

Liever geen Lyme

Verhoogt toename teken kans op ziekte van Lyme?

Voor het tweede jaar op rij hebben onderzoekers van Wageningen University een recordaantal teken gevangen. Een tekenbeet kan leiden tot de ziekte van Lyme. Over deze ziekte is nog altijd weinig bekend, maar vast staat wel dat hij tot zeer ernstige gezondheidsproblemen kan leiden. Moeten we ons zorgen gaan maken?

Auteur: Guy Oldenkotte

Wie een hond bezit en deze regelmatig meeneemt naar het bos, weet als geen ander hoe problematisch teken kunnen zijn. Als de vacht bij thuiskomst niet nauwkeurig wordt gecontroleerd, is de vondst van een volgezogen teek, enkele dagen later, op zijn zachtst gezegd een onwelkome verrassing.

Ook mensen zijn een aantrekkelijke prooi voor teken. Vooral medewerkers in de groenvoorziening zijn kwetsbaar voor deze parasiet. 'Wij schatten dat er jaarlijks 1000 tot 2500 patiënten bij komen die chronisch kampen met de gevolgen van de ziekte van Lyme. Deze ziekte is het gevolg van de beet van een teek', zegt Gert van Dijk, voorzitter van de Lymevereniging. 'De cijfers zijn echter een fikse onderschatting, omdat de ziekte vele verschijningsvormen kent waardoor naar schatting 50% van de patiënten wordt gemist. De onbetrouwbaarheid van de testen is dan

ook een groot probleem, want veel huisartsen gaan af op testresultaten in plaats van op fysieke klachten. Wel weten we dat 20% van de teken besmet is met de *Borrelia*-bacterie, die schadelijk voor mensen is. Het aantal mensen dat lijdt aan de ziekte van Lyme als gevolg van een tekenbeet zou dus hoger kunnen liggen.'

Is toename tekenend?

Dat het aantal patiënten de komende jaren zal toenemen, is aannemelijk. 'Voor het tweede jaar op rij constateren wij de aanwezigheid van een recordaantal teken', zegt onderzoeker Arnold van Vliet van Wageningen University, die betrokken is bij de tekenmonitor: Tekenradar.nl. 'Maandelijks onderzoeken vrijwilligers de aanwezigheid van teken op twaalf locaties in ons land. Dat doen ze door een doek achter zich aan te slepen terwijl ze zo'n 200 meter het bos in lopen. De teken haken zich aan dat doek vast. Het aantal larven,

nimfen en volwassen teken wordt genoteerd. De teken worden vervolgens opgestuurd naar het Laboratorium voor Entomologie van Wageningen University, waar ze geteld worden en in de vriezer worden gestopt. In een later stadium worden de teken door het RIVM onderzocht op de aanwezigheid van de *Borrelia*-bacterie en andere mogelijke infecties via DNA-analyse.' Dit onderzoek wordt al sinds 2006 maandelijks herhaald. Mogelijk wordt de toename van de hoeveelheid teken mede veroorzaakt door de toename van het aantal muizen in het bos. 'De laatste twee winters waren erg mild. Op sommige plaatsen is er vorig jaar niet of nauwelijks vorst geweest, terwijl er voldoende voedsel aanwezig was. De muizenpopulatie kon daardoor aanzienlijk toenemen. Omdat muizen de natuurlijke gastheren zijn voor teken, neemt het aantal teken dus ook toe.' Een EU-verbod voor boeren op het scheuren van grasland heeft ook bijgedragen tot de toename

De teek

Teken behoren, samen met mijten, tot de geleedpotige parasieten. Teken bijten zich vast in de huid en leven van het bloed van gewervelde dieren. Wanneer ze verzadigd zijn, laten ze zich weer vallen. Een beet van een teek is nauwelijks merkbaar.

Vooraf medewerkers in de bosbouw lopen een hoog risico op tekenbeten.

Teken zijn met het blote oog nauwelijks waarneembaar.

van de muizenpopulatie. Toch wil Van Vliet niet spreken van een tekenexplosie. 'Het aantal getelde teken mag dan voor het tweede jaar op rij een record zijn, de toename is wel absoluut, maar niet significant. Op een aantal locaties is het aantal teken juist afgenomen. Als we de gegevens vergelijken met die van de afgelopen jaren, dan zien we dat de verandering in het aantal gevonden teken sterk varieert per locatie en per jaar. We weten echter niet waardoor dat komt.' Om

de verwarring compleet te maken, constateerde het RIVM dat vorig jaar, ondanks de toename van het aantal teken, voor het eerst een afname is waargenomen in het aantal meldingen van tekenbeten bij huisartsen. 'Ik vermoed dat dat komt doordat mensen meer vertrouwd zijn met teken en ze daarom na een beet zelf verwijderen. Dat is een goede ontwikkeling, want hoe sneller de teek van het lichaam verwijderd is, hoe kleiner de kans op de ziekte van Lyme.'

Vooraf medewerkers in de groenvoorziening zijn daarom kwetsbaar voor deze parasiet

Medische behandeling in Nederland is beperkt. Die 'zelfbehandeling' van tekenbeten heeft echter zijn beperkingen. 'Wij raden mensen aan de huisarts altijd te vragen om een antibioticakuur bij gezondheidsklachten na een tekenbeet, ook als de arts de ziekte niet kan aantonen door middel van een bloedtest', is het advies van Gert van Dijk. 'Hoewel de meningen in de medische wereld verdeeld zijn, is een antibioticakuur op dit moment de beste methode om de verschijnselen in toom te houden.' Zowel in Duitsland als België zijn successen geboekt met langdurige antibioticabehandeling, vaak intraveneus. 'In die landen wordt ander bloedonderzoek gedaan, waarmee de aanwezigheid van ziektekiemen beter getraceerd kan worden. Helaas zijn de instanties in ons land er nog niet van overtuigd dat dit de juiste methode is. Patiënten die om die reden kiezen voor een diagnose en behandeling door een arts in het buitenland, doen dat op eigen kosten. De verzekeringsmaatschappijen in ons land vergoeden dat niet.' Daarom heeft Van Dijk zijn hoop gevestigd op de komst van een expertisecentrum in ons land. 'De verwachting is dat de besluitvorming over een expertisecentrum later dit jaar rond zal zijn. Dan zouden er grote stappen vooruit gemaakt kunnen worden.' Dat preventieve inname van antibiotica na een tekenbeet de kans op de ziekte van Lyme verkleint, staat volgens Van Vliet nog niet vast. Het RIVM en Wageningen University onderzoeken dit nu via Tekenradar.nl, waar mensen met tekenbeten of de ziekte van Lyme zich kunnen melden.

Voorkomen is beter dan genezen

Natuurlijk is voorkomen altijd beter dan gene-

Ziekte van Lyme

Veel artsen worstelen met de vaststelling van een tekenbeet of de daaruit voortvloeiende ziekte van Lyme. Een rondgang langs verschillende websites geeft een lijst met niet minder dan 50 verschillende symptomen. Dit zijn onder meer:

- uitslag of een huidafwijking in de vorm van een rode kring of vlek rondom de tekenbeet
- haaruitval
- onverklaarbare koorts of koude rillingen
- ernstige vermoeidheid
- hartkloppingen
- maagklachten
- verlies van eetlust

Kijk voor een uitvoerig overzicht op:
www.lymevereniging.nl

beschermende kleding, die ook helpt bij het voorkomen van tekenbeten', zegt Johan Teeuwen van Stierman de Leeuw. Deze leverancier van machines, gereedschap en toebehoren voor de groensector heeft daarom speciale beschermkappen in zijn assortiment. 'Dat zijn kappen die hoofdzakelijk bedoeld zijn om de benen te beschermen voor de gevaren van gereedschap, maar waarbij ook rekening is gehouden met het voorkomen van tekenbeten.' Volgens Teeuwen zijn het vaak eisen in aanbestedingen die werkgevers stimuleren om speciale kleding te overwegen. 'Je ziet dat overheden dergelijke beschermende kleding eisen in hun aanbesteding. Dan gaat het balletje vanzelf rollen.' Volgens Teeuwen is de speciale collectie tekenwerende kleding nog altijd beperkt. 'Die begint langzaam te komen. Bestaande kleding aanpassen is echter kostbaar; die moet dan opnieuw ter keuring worden aangeboden om vast te stellen of hij aan alle eisen voldoet. Dat kost tijd, maar vooral veel geld.'

Dat dit proces duur is, erkent ook Piet Goossens van Heigo, eveneens leverancier van gereedschap en beschermende kleding. 'Maar een speciale werkgroep is bezig om hier verandering in te brengen. Deze werkgroep bekijkt de veiligheid van kleding. De verwachting is dat ze met advies gaat komen over de stoffen die straks wel en niet gebruikt mogen worden. Er worden nog altijd kledingstukken aangeboden die schadelijk kunnen zijn voor werknemers: kledingstukken die overmatig zijn geïmpregneerd of waarbij het

ren in de kleding wordt vastgehouden.'

Meer aandacht

Vlak voordat deze editie van Stad + Groen naar de pers ging, werd bekend dat de ziekte van Lyme is geconstateerd bij de Amerikaanse actrice Ashley Olsen, samen met haar tweelingzus bekend van de tv-hit Full House. De belangstelling voor en bekendheid van de ziekte zal daarom zeker toenemen. 'We zagen dit jaar al tijdens de Week van de Teek dat er veel aandacht is vanuit de media. Dat is goed. Maar we hebben nog een lange weg te gaan', merkt Gert van Dijk op. Ook Arnold van Vliet ziet de toenemende belangstelling als positief. 'Er loopt momenteel een aantal grote onderzoeken, maar er zijn zeker nog zaken die nader onderzocht kunnen worden.' Van Vliet hoopt de komende jaren samen met het RIVM, Radboud UMC en het Gelre ziekenhuis in Apeldoorn via Tekenradar.nl zo'n 2500 tot 3000 vrijwilligers te kunnen vinden die een bloedmonster willen afstaan. Mocht blijken dat zij de ziekte van Lyme onder de leden hebben, dan worden ze daarna direct behandeld met antibiotica. 'Het onderzoeken van dat bloed zal zeker helpen bij het beantwoorden van de vraag welke mensen wel en welke mensen niet ziek worden.' Zolang daarover nog geen duidelijkheid bestaat, zolang de medische wetenschap in ons land niet precies weet wat men moet doen en zolang de zorgverzekeraars niet van zins zijn om diagnoses en behandelingen in het buitenland te vergoeden, zal het bovenal een kwestie zijn van veilig en bedachtzaam te werk gaan in een bosrijke omgeving. De parasiet is met het blote oog nauwelijks zichtbaar, maar een kleine beet kan grote gevolgen hebben.

Piet Goossens

Gert van Dijk

zen. 'We merken een toenemende vraag naar

tekenwerende middel niet goed door de polyme-

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-5249